

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΧΩΝ

Τι γνωρίζετε γι' αυτήν την Μάχη; Σε κάθε περίπτωση, είναι ευκαιρία να τη γνωστοποιήσετε στους συγγενείς και τους φίλους σας, με την παραίνεση ότι όταν οι Έλληνες παραμερίζουν τις διαφορές τους, κάνουν θαύματα. Νικούν τους πολυπληθέστερους εχθρούς τους.

Η μάχη στα Μαύρα Λιθάρια Κορινθίας (4 - 5/1/1823)

Μετά την ήττα του Δράμαλη στα Δερβενάκια τα λείψανα της στρατιάς του , είχαν καταφύγει στην Κόρινθο. Αρχικά, το μεγάλο στρατιωτικό σώμα δεν είχε πρόβλημα επισιτισμού, γιατί εφοδιαζόταν τα χρειώδη από διάφορα πλοία που έφθαναν από την Πάτρα. Αφότου, όμως, πέντε υδραίικα καράβια απέκλεισαν το λιμάνι της Κορίνθου, το πρόβλημα των επτά χιλιάδων στρατιωτών οξύνθηκε. Κοντά σ' αυτό, μεγάλωνε ο εκνευρισμός και η αγωνία τους, βλέποντας να αποκλείονται από κάθε δυνατότητα βοήθειας. Έτσι, οι πολιορκούμενοι πήραν την απόφαση απελπισίας να πολεμήσουν για την απελευθέρωσή τους εξερχόμενοι από την πόλη. Μετά τον θάνατο του, Δράμαλη, ο Δελημπασής του, στρατηγός Ντελή Αχμέτ , στις 26 Ιανουαρίου 1823 βγήκε από την Κόρινθο ηγούμενος **«των εναπολειφθέντων Τούρκων επέκεινα των επτά χιλιάδων»** και κατευθύνθηκε προς τη θέση Ζαχολίτικα (Δερβέني) με αντικειμενικό του σκοπό να προσπαθεί να φτάσει στην Πάτρα.

Εκείνη την χρονική συγκυρία οι Πετμεζαίοι βρίσκονταν σε διένεξη με τους προκρίτους, της Αχαΐας γιατί κατηγορούσαν τους οπλαρχηγούς ότι εξαιτίας των καταχρήσεών τους υπέφερε ο λαός. Ωστόσο, οι απαιτήσεις της εποχής ήταν με το μέρος των οπλαρχηγών, οπότε οι πρόκριτοι, βλέποντας να χάνουν την επιρροή τους, επέλεξαν, προκειμένου να λύσουν τις διαφορές τους με τους στρατιωτικούς, τον πιο ακραίο τρόπο, δηλαδή τα όπλα. Εναντίον του Νικολάου Πετμεζά και των ανδρών του, που βρίσκονταν στη θέση Χασιά στις Κλουτσίνες, εξεστράτευσαν οι Ανδρέας Ζαΐμης, Χαραλάμπης, Φωτήλας, Θεοχαρόπουλος κ.α. με χίλιους άνδρες. Τότε οι αντιμαχόμενοι Έλληνες έμαθαν την έξοδο του στρατεύματος του Δράμαλη από την Κόρινθο, όπου ήταν εγκλωβισμένο και τώρα προχωρούσε κατά μήκος του Κορινθιακού προς το Δερβέني.

Όταν αυτό μαθεύτηκε στο στρατόπεδο των προυχόντων, το πατριωτικό φιλότιμο νίκησε τις μικρόψυχες διαφωνίες και ο Ζαΐμης ξεκίνησε να αποκλείσει τους Τούρκους στέλνοντας μήνυμα συμφιλίωσης προς τους οπλαρχηγούς εν όψει του κοινού εχθρού. Το μήνυμα αυτό προς τους Πετμεζαίους έχει ως εξής: **«Συμπατριώται! Οι εκ Κορίνθου εχθροί διαβαίνουν δια τας Πάτρας και ήδη διανυκτερεύουν εις τα Ζαχολίτικα. Ημείς ταύτην την στιγμήν κινούμεθα κατ' αυτών παραδίδοντες εις την παντοτεινήν λήθην τα μεταξύ μας. Φρονούμεν, ότι και υμείς έχετε τα αυτά αισθήματα με ημάς υπέρ της πατρίδος. Σας περιμένομεν λοιπόν εις την Ακράταν προτού εξημερώση, δια να πολεμήσωμεν τους κοινούς εχθρούς της πατρίδος. Και αφού καταστρέψωμεν αυτούς, εάν έχετε όρεξιν, ξεμπερδεύομεν έπειτα και τα μεταξύ μας».**

Οι Πετμεζαίοι συναίνεσαν στην πρόταση του Ζαΐμη και όλοι μαζί έσπευσαν να πολεμήσουν τον εχθρό στην Ακράτα. Στο μεταξύ ο Παναγιωτάκης Γεραρής που συμμετείχε στη μάχη των Δερβενακίων παίρνει εντολή από τον πρωτομάστορα της νίκης, Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, να επιστρέψει στη Ζάχολη για να πιάσει τα στενά του Δερβενίου και των Μαύρων Λιθαρίων , μαζί με τον Γεωργάκη Χελιώτη για να ανακόψουν την πορεία του Δράμαλη προς την Πάτρα. Τότε αυτοί κατέβηκαν από τη Μονή του Προφήτη Ηλία Ζάχολης και έπιασαν τη φυσική οχυρή **θέση στα Μαύρα Λιθάρια** με σκοπό να χτυπήσουν τους Τούρκους.

Ο καπεταν Γεραρής, είχε φροντίσει να βάλει ομάδες - παρατηρητές με διμοιρίτες τους Κορδούλη και τον Κουτρούλη στα υψώματα της Εκτενής , στη Λυγά , στη Κούρια , στις Ψωροσπηλιές, πάνω από το Δερβέني και φυσικά στα Μαυραλιθάρια όπου και τα ταμπούρια του καπετάνιου. Εκεί οι ομάδες είχαν την επίβλεψη να βλέπουν αν έρχονται Τούρκοι και να ειδοποιούν τους Ζαχολίτες που δούλευαν στα πεδινά, καθώς ήταν η εποχή του ελαιομαζώματος. Οι πρώτοι πυροβολισμοί της τελικής καταστροφής της στρατιάς του Δράμαλη έπεσαν στον Άγιο Σπυριδώνα στη Λυγιά. Ακολούθησαν συμπλοκές κατά μήκος της παραλίας στη Ροδιά και στο Δερβέني. Οι Τούρκοι επιχείρησαν να σπάσουν τον ελληνικό κλοιό αλλά δίχως αποτέλεσμα, γι αυτό αναγκάστηκαν να οχυρωθούν στην παραλία. Στα Μαύρα λιθάρια ο Καπετάν Γεραρής είχε ταμπουρωθεί με οπλισμένους άνδρες και κατοίκους με τσεκούρια, μαχαίρια και ότι άλλο εύρισκαν και στη σκληρή μάχη που ακολούθησε νίκησε τους Τούρκους.

Στη στενωπό των Μαυρολιθαρίων και στη πεδινή έκταση της Ακράτας διεξήχθη η περίφημη ομώνυμη μάχη μεταξύ Ελλήνων υπό τους οπλαρχηγούς Παναγιωτάκη Γεραρή, Ζαΐμη και Πετμεζά με το στρατό του Δράμαλη υπό τον Ντελή Αχμέτ από την μεγάλη στρατιά. Στην μάχη τραυματίστηκε σοβαρά ο Παναγιωτάκης Γεραρής. Οι νεκροί της μάχης ετάφησαν στον Άγιο Γεώργιο της Ζάχολης και στους τάφους των ανωνύμων φυτεύτηκαν επτά κυπαρίσσια.

Αποτέλεσμα της μάχης στα Μαύρα Λιθάρια που έπαιξε ουσιαστικό ρόλο για την απελευθέρωση της Ελλάδας από τον τουρκικό ζυγό, ήταν από την μεγάλη στρατιά του Δράμαλη μόλις 600 εξαθλιωμένοι από την πολιορκία και την κακοπάθεια Τούρκοι να γλιτώσουν κυνηγημένοι προς την Πάτρα. Οι Τούρκοι βρήκαν αναπάντεχα έναν τρόπο διαφυγής, όταν στις 10 Φεβρουαρίου φάνηκαν έξι τουρκικά πλοία στα οποία έσπευσαν να επιβιβασθούν καταδιωκόμενοι από τους Έλληνες. Πολλοί κατόρθωσαν να διασωθούν, ανάμεσά τους και ο Δελή Αχμέτ. Πολλοί όμως σκοτώθηκαν από τους Έλληνες, ενώ άλλοι πιάστηκαν αιχμάλωτοι. Το γεγονός ότι 600 Τούρκοι κατόρθωσαν να διαφύγουν, παρά τις αντιξοότητες που αντιμετώπιζαν από την ανέχεια και τις κακουχίες, ο στρατηγός και πρόκριτος Παναγιώτης Παπατσώνης το αποδίδει ανεπιφύλακτα στη φιλαρχία και φιλουλία των ελληνικών παρατάξεων: **«Αλλά καθ' οδόν εις την Ακράταν του Αιγίου συναντηθέντες μετά του Ζαΐμη, Λόντου και των Πετμεζαίων αλληλομαχούντων εν τω μεταξύ των ποιός να πάρη τα εισοδήματα των σταφίδων της Βοστίτζης, διότι εκεί ήτον ο Πακτωλός και αθελήτως οι αλληλομαχούντες εμπόδισαν εκεί εις την Ακράταν τους Τούρκους... Μη δυνηθέντες (οι Έλληνες) και αυτούς τους εναπομείναντες 600 Τούρκους να τους αιχμαλωτίσουν ένεκα των διχονοιών, διότι είχαν και τον νουν τους ποιός να πρωταρπάξη τα εισοδήματα των σταφίδων της Βοστίτζης και ούτω πως άφησαν τους ολίγους Τούρκους να φύγουν»**